

Täysistunto

Torstai 8.12.2016 klo 15.59—0.33

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi perintö- ja lahjaverolain sekä tuloverolain 47 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys eduskunnalle perintö- ja lahjaverolain sekä tuloverolain 47 §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 175/2016 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 175/2016 vp

Hallituksen esitys HE 245/2016 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 33/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

17.14 **Touko Aalto vihr:** Arvoisa puhemies! On kovin harmillista, että hallitus on poistanut kaksi kertaa esityksestään alaikäiselle kohdentuvan huojennuskäytännön sukupolvenvaihdosten yhteydessä vain sen takia, että perustuslakivaliokunta ei antaisi voimassa olevaan säännökseen ja sen muutosehdotukseen lausuntoaan. Erityisen kummallista on se, että hallituksen itsensä mielestä ehdotettu mutta kaksi kertaa esityksestä poistettu lisäys ei olisi ongelmallinen perustuslain kannalta. Siksi toistan kysymykseni: mitä hallitus oikein pelkää, ja miksi se ei usko edes omia puheitaan, jos tämä muutosehdotus ei hallituksen mielestä, hallituksen omien puheiden mukaan, ole ongelmallinen perustuslain kanssa?

Viime kerralla, kun käytiin lähetekeskustelua asiasta, edustaja Zyskowicz oli erittäin hyvin paikan päällä ja piti erittäin hyviä puheenvuoroja ja kuvasi osuvasti asiasta keskustellessa, että kyseessä on skandaali. Toistan: skandaali. Skandaali nimenomaan sen vuoksi, että eduskunta ei tahdo kuulla perustuslakivaliokuntaa, koska se pelkää, että perustuslakivaliokunnan tulkinta voisi olla väärä.

Toivon todella, että hallitus tuo alaikäisten sukupolvenvaihdokseen liittyvän hyvän esityksen ja koko perintö- ja lahjaverotuksen 55 §:n eduskunnan käsittelyyn ensi keväänä ja lopettaa tämän kuurupiilon Suomen perustuslain kanssa.

Toistan vielä sen verran viime käsittelyssä sanomaani, että eduskunnan arvovallan kannalta on hyvin kyseenalaista estää jonkin esityksen perustuslainmukaisuuden arviointi. Niin voimassa olevan lainsäädännön kuin siihen tehtävien muutosten tulee aina kestää perustuslaillisuusarvioinnit. Ja kuten viimeksi totesin, raskauttavan asiasta tekee se, että samanlainen farssi nähtiin täällä Suomen eduskunnassa jo vuoden 2008 syksyllä.

Aivan lopuksi: Vetoan vielä todellakin hallituspuolueiden edustajiin ja kysyn, onko eduskunta valmis siihen, että sukupolvenvaihdokseen liittyvä huojennuskäytäntö, mitä ei

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2016 vp

ole koskaan arvioitu perustuslakivaliokunnassa, saatetaan sen arvioitavaksi tavalla tai toisella — voitte itse päättää — vaikka ensi keväänä annettavalla uudella esityksellä. Edustaja Kiviranta voi vaikka tähän vastata. — Kiitoksia.

17.17 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitän edustaja Aaltoa kannustavista sanoista. Selvyyden vuoksi haluan kuitenkin todeta, että kritiikini kohde tämän järjestelmän osalta ei ollut hallitus ja hallituksen harkinta sinänsä vaan perustuslakivaliokunnan käytännön arvaamattomuus. Perustuslakivaliokunnassa on viime aikoina ryhdytty pohtimaan verolakeja ja niiden perustuslainmukaisuutta suhteessa niin sanottuun yhdenvertaisuussäädökseen, joka löytyy perustuslain 6 §:stä. Jos perustuslakivaliokunta tekisi täysin selväksi, että kyseessä on mielivallan kielto ja suoranaisen syrjinnän kielto, silloin me emme joutuisi tilanteisiin, joissa syntyy skandaali, kun eduskunta ei uskalla lähettää esitystä perustuslakivaliokuntaan. Nyt perustuslakivaliokunta on viime aikoina kaksi verolakia käsitellyt ja todennut, että ne ovat perustuslain mukaisia, ja toivon, että tässä asiassa vielä linjaa selkeytettäisiin tämän mukaisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

17.18 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Sosialidemokraattien, vihreiden ja vasemmistoliiton johdolla on tehty tähän hallituksen esitykseen muutosesitys. Vastalauseessa esitämme sekä sisällöllisiä muutoksia että vielä lausumaa.

Arvoisa puhemies! Lähdetään käsittelemään esitystä siitä näkökulmasta, mitä nyt esitetään. Hallitus siis esittää, että perintöjen ja lahjojen verotusta alennettaisiin kaikissa portaissa, mikä vähentäisi 58 miljoonaa euroa verotuottojamme. Näin toteutuisi 6—10 prosentin perintöverotuksen alennus ja 12—14 prosentin lahjaveron alennus. On syytä todeta heti alkuun, että tässä tilanteessa, jossa Suomi on, tällainen verotuksellinen ratkaisu ei luo kasvua ja työllisyyttä, joiden pitäisi olla tämänkaltaisen veromuutoksen lähtökohtana.

Me esitämme sen sijaan, että suurituloisimpien palkansaajien solidaarisuusveron tapaan myös miljoonaperintöjen saajat osallistuisivat näihin solidaarisuustalkoisiin. Esitämme 2 prosenttiyksikön korotusta perintöveron ja lahjaveron ylimpiin luokkiin ja näin lähdemme siitä, että myös ne, joilla on jo varallisuutta, osallistuvat yhteiskunnan talkoisiin silloin, kun elämme taloudellisesti vaikeita aikoja. Oikeudenmukaisuuden näkökulmasta tämä on varsin perusteltua.

Esitämme myös, että kuolemanvaravakuutus pitäisi vieläkin ulottaa leskeen ja lapsiin. Emme voi ymmärtää sitä, että hallitus samanaikaisesti on päättänyt hakea tuloja äskeisen veromuutoksen tekemiseksi sekä perintöjen että lahjojen verotukseen sillä, että kuolemanvaravakuutusten veroton osuus 35 000 euroa poistuisi kokonaan. Me uskomme, että oikeudenmukaisempaa olisi, että tämä pitäisi kompensoida joiltakin osin myös niille, jotka joutuvat tällaiseen tilanteeseen, jossa menettävät omaisensa. Tältä osin esitämme, että kuolemanvaravakuutusten verottomuuden rajaa lasketaan 15 000 euroon eikä perintöveron puoliso- ja alaikäisvähennyksiä muutettaisi. Tämänkään nettokustannusvaikutukset eivät ole niin korkeita, etteikö tällaisessa tilanteessa näin voisi menetellä.

Arvoisa puhemies! Sitten on syytä lähteäkin tarkastelemaan tämän käsissä olevan esityksen niin sanottuja perustuslaillisia outoja käänteitä. Ensinnäkin sukupolvenvaihdoshuojennusten perustuslaillisuutta ei haluttu loppuviimeksi arvioida valtiovarainvaliokunnan verojaoston työskentelyssä. Alun perin hallituksen alkuperäisen esityksen tavoitteena oli

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2016 vp

laajentaa perintö- ja lahjaveroa ja sen 55 §:ää niin, että alaikäisten perillisten verohuojennus huomioitaisiin yrityksen perintätilanteessa. Näin olisi esimerkiksi 15-vuotias yrittäjäperheen lapsikin, 16—17-vuotias yrittäjäperheen lapsi voinut sukupolvenvaihdon kannustimena saada huojennuksen ja jatkaa näin vanhempiensa yritys- tai maatilatoimintaa. Hallitus kuitenkin veti esityksensä pois tämän huojennuksen laajennuksen osalta erittäin jännittävien tilanteiden jälkeen.

Olemme salissa käyneet keskustelua hallituksen täydentävästä esityksestä tähän esitykseen liittyen ja olemme ihmetelleet sitä, miksi näin päätettiin toimia. Todennäköisesti verojaoston jäsenet pelkäsivät, että aikaisemmat huojennukseen liittyvät linjaukset saattavat tulla keskusteluun. Nimittäin jo aikoinaan vuonna 2008 sama lainkohta oli perustuslakivaliokunnan käsittelyssä. Tuolloin oli kysymyksessä hallituksen esitys numero 53/2008, ja silloin valtiosääntöasiantuntijat kiinnittivät huomiota siihen, että yrityksen liiketoimintaan liittyvän varallisuuden ohella on tullut varsinaiseksi käytännöksi siirtää myös muuta omaisuutta, esimerkiksi arvopaperiomaisuutta, asuntoja tai autoja, tämän huojennuksen piirissä.

Tosiasiallisesti jo lausuntoluonnoksessa tuolloin vuonna 2008 arvosteltiin sitä, että yritysvarallisuutena voisi luovuttaa huomattavastikin sellaista sijoitusvarallisuutta, joka ei liity sukupolvenvaihdon kohteena olevaan yritys- tai maatilatoimintaan, ja pelkäänpä, että tämä alaikäisille suunniteltu huojennus jäi tekemättä sen vuoksi, että hallituspuolueet pelkäsivät erittäin varakkaiden suomalaisten etujen vaarantumista. Nyt kysyn hallituspuolueiden kansanedustajilta: Onko tämänkaltaista toimintaa edustajan arvokkuuden kannalta sellaista toimintaa, jota me voimme myös mainostaa joka puolella Suomea? Eikö eduskunnan työjärjestys nimenomaan velvoita jokaista kansanedustajaa ja valiokunnassa työskentelyä siihen, että tämäntyyppiset asiat, jotka vaativat perustuslaillista arviointia, myös perustuslakivaliokunnassa arvioidaan? Minä pidän tätä häpeällisenä — sellaisena tilanteena, johon eduskunnan arvovaltaa ylläpitäen ei olisi koskaan pitänyt joutua.

Arvoisa puhemies! Tässä ei ole vielä kaikki. Nimittäin kyllä täytyy myöntää, että perustuslakikänteitä tämänkin jälkeen itse asiassa seurasi. Nimittäin, kun sitten pohdittiin kuolemanvaravakuutusten verotonta osuutta, olisi pitänyt arvioida omaisuudensuojaa myös perustuslaillisesta näkökulmasta. Tässäkin tapauksessa pelättiin, että tätä arviointia jouduttaisiin suorittamaan, jolloin oli helpompaa jättää asiantuntijakuulemiset hiukan toiselle nolalle ja todeta, että niiden pohjalta voisi ajatella ongelmista selviydyttävän sillä, että varataan riittävän pitkä siirtymäaika siihen, että hallituksen esitys laitetaan voimaan. Tästä päädyttiin tilanteeseen, jossa siirtymäajan taloudellinen arvo, sen hintalappu, paisuu paisumistaan, ja perustuslakivaliokunnan pelossa hallituspuolueet päättivät, että kymmeniä miljoonia voidaan käyttää tämän siirtymäajan käyttöön ottamiseen siitä syystä, että ei haluttu arvioida tätä kokonaisuutta perustuslakivaliokunnassa.

Totean, arvoisa puhemies, että tämä perustuslaillinen säätäminen, joka tässä yhteydessä on käyty näiden asioiden tiimoilta, on maksanut sekä eduskunnan arvovaltaa että tosiasiallisesti myöskin miljoonia euroja lisää. Yksistään vakuutuskorvausten muutoksille osoitettu tarpeettoman pitkä siirtymäaika vuosina 2017—2018 tuo 20 miljoonan kustannukset, ja tämä siitä syystä, että perustuslaillista arviointia ei uskallettu suorittaa vaan pelättiin, että perustuslakivaliokunnalla olisi yhtäläisen kohtelun näkökulmasta monenlaista sanottavaa. Pidän tätä erittäin nolona ja kyllä eduskunnan arvovallalle sopimattomana toimintana hallituspuolueiden kansanedustajien puolelta. Tätä voisi vaikka todeta kuvailtavan hyvin sanalla "skandaali".

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2016 vp

Arvoisa puhemies! Näin ollen totean vielä, että SDP, vihreät ja vasemmistoliitto ovat tehneet vastalauseen, jossa on sisältömuutoksia ja lausuma. Tältä osin tulemme sitten eduskunnan järjestyksessä tekemään nämä virallisesti, jotta saamme asian äänestykseen.

17.29 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! 1960- ja 1970-luvuilla, kun oli keskustelua tuomareiden nimitysmenettelyn uudistamisesta, tuotiin yleisessä keskustelussa esiin pelko juridiikan politisoitumisesta. Nyt, kun kuuntelin äskeistä edustaja Kiurun puheenvuoroa ja olen seurannut muutenkin tätä asiaa ja monia muitakin asioita, voi sanoa, että tänä päivänä ongelma ei ole juridiikan politisoituminen, vaan ongelmana on politiikan juridisoituminen. Ja tämä, että yhä useampi asia on perustuslakikysymys tai siinä epäillä olevan perustuslaillisia ongelmia ja että tänäkin päivänä olemme lähettämässä perustuslakivaliokuntaan lausunnolle useampia esityksiä ja esimerkiksi opintotukiasia, joka kohta tulee käsittelyyn, on ollut perustuslakivaliokunnassa lausunnolla, kertoo mielestäni siitä, että perustuslakivaliokunnan liian tiukat tulkinnat ovat johtaneet ja johtamassa yhä enemmän politiikan juridisoitumiseen, mikä ei ole hyvä kehityssuunta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

17.30 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Tässä se nyt on, kolmas iloinen rosvo, joka viimeisenä saapui tähän käsiteltäväksemme. Aikaisemmat iloiset rosvot, yrittäjävähennys sekä metsälahjavähennys, olivat toisessa käsittelyssä jo eilen. Tämäkin lakiesitys jo käväisi täällä ja vieläpä täydennettynä, niin että tätä perintö- ja lahjaveron alennusta voidaan siis pitää uusintarikollisena, näin leikillisesti sanoen.

Tämä täydentävä esitys tai tyhjentävä esitys, josta on siis poistunut tämä perustuslaillisuutta mahdollisesti edellyttävä kohta, on nyt sitten vihdoinkin täällä. Tähän perustuslailliseen kikkailuun, venyttelyyn ja vetkutteluun — etten sanoisi vatulointiin — kului siis toista kuukautta aikaa.

Edustaja Zyskowiczille on tässä nyt pakko todeta, että kun tämä samainen 55 § perintö- ja lahjaverossa oli perustuslakivaliokunnan käsittelyssä, siitä tehtiin lausuntoluonnos, niin ei liene kaukaa haettava, että valtiosääntöoppineet olivat sitä mieltä, että tässäkin saattaisi olla tälle aihetta. Ja jos lopputulos on pelättävä eikä se miellytä, niin te ilmeisesti puolustatte tällaista menettelyä eli että sellaisia lakiesityksiä ei pidä viedä perustuslakivaliokuntaan, joissa hallitus saa mahdollisesti epämieluisan lopputuloksen. Tämä ei mielestäni ole puolustettavaa, ei edes sillä varjolla, mitä kampanjaa olette tässä jo pitkään käynyt, että pidätte perustuslakivaliokunnan tulkintoja vääränlaisina.

Mutta palatakseni tähän itse asiasisältöön: En toista niitä puheenvuoroja, mitä täällä on käytetty lähetekeskustelussa ja tässä aiemmin, mutta haluaisin kiinnittää huomiota tähän aitoon kysymykseen, jota tämä perustuslaillinen venkoilu nyt itse asiassa estää meitä hoitamasta. Se on se, että tätä perintö- ja lahjaveron alennusta perustellaan mielestäni täysin oikeutetusti sillä, että kun on tapauksia, joissa yritysperinnön tai maatilaperinnön vastaanottamisessa on tullut tilanteita, joissa kaikki perijät eivät ole voineet käyttää huojennusta hyväkseen, niin se on eittämättä tapaus, johon eduskunnalla on syytä ottaa kantaa, miettiä, ovatko tällaiset harvinaiset mutta silti olemassa olevat epäkohdat korjattavissa.

Hallitus perustelee siis yritysten jatkamisen helpottamisella sitä, että kautta linjan alennetaan perintöveroa 6—10 prosenttia ja lahjaveroa 12—14 prosenttia. Yritysperinnöt, varsinkin suuret, ovat sellaisia, joissa tämä huojennuskäytäntö saattaa osoittautua ongelmalli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2016 vp

seksi. Tässä mielessä hallituksen kesäinen lakiluonnos oli looginen. Siellähän siis nimenomaan näissä suurissa perintöluokissa tämä perintö- ja lahjaveron alennus oli selvästi suurempi kuin pienempien lahjojen saamisessa, mutta tässä pitkin sykyä tämä varmaankin osoittautui osalle hallituspuolueista täysin mahdottomaksi niellä, joten palattiin tällaiseen malliin, jossa kaikki saavat yhtä paljon. Silloinhan tästä seuraa se — vähän hullunkurista kyllä — että tähän sinänsä kannatettavaan päämäärään pääsee nyt mukaan aikamoinen joukko vapaamatkustajia, siis sellaisia perintöjä, jotka eivät ole yritystoiminnan tai maatilan jatkamista. Esimerkiksi jos saa lahjoituksen 2 miljoonan euron arvoisesta asunnosta, niin perintövero huojenee ensi vuonna 50 000 euroa. Tätä on vaikea pitää perusteltuna: varsinkaan nykyisessä taloudellisessa tilanteessa on vaikea nähdä, mitä hyötyä tästä on kenellekään. Ja tietenkin siinä on se vaara, että ihmiset kokevat tämän edelleen eriarvoistavana ja epäoikeudenmukaisena.

Näin ollen edes hallituksen esittämä ylimmän perintöveroluokan verokannan alennus 20 prosentista 19 prosenttiin ja ylimmän lahjaveroluokan verokannan alennus 17 prosenttiin ei havaittavasti muuta sitä epäsuhtaa, joka vallitsee yleisen perintö- ja lahjaveron tason ja yritysvarallisuuden huojennetun verotason välillä. Maatilojen ja liikeyritysten jatkamistaan tuetaan varsin avokätisillä verohuojennuksilla, jotka hallituksen esityskin tunnustaa "varsin mittavaksi eduksi". Hallituksen esityksen tietojen mukaan maatilavarallisuuden luovutuksissa efektiivinen saajakohtainen veroprosentti oli verovuonna 2015 vain 1,6 prosenttia, muun yritysvarallisuuden osalta vain 3,5 prosenttia. Siis ongelma syntyy tämän huojennetun kannan ja sitten normaalin kannan välille.

Miten tähän voitaisiin puuttua? No, siten, että avataan pykälät, jotka säättävät nämä ehdot, joilla tämän huojennuksen voi saada, eli perintö- ja lahjaverolain 55—57 §:t, ja näinhan oli tarkoitus, kun haluttiin alaikäisen perinnönsaajan asemaa parantaa. Ja kuten on käynyt ilmi, oli pelko siitä, että koko yritysvarallisuuden huojennussäännöstö saattaisi kokea näitten miljoonaetujen saajien kannalta huononnuksia, ennen kaikkea siltä osin kuin muun yritysvarallisuuden tai varsinaisen toiminnallisen varallisuuden ohella siirtyy arvopaperiomaisuutta, joka ei suoranaisesti liity tämän yhtiön toimintaan, yhtä huojennetuin ehdoin. Kun tämä etu oli vaarassa, niin silloin tämä alaikäisten asema sai väistyä.

On luonnollisesti ikävää, että tämän käytöksen johdosta tämä pykälä on nyt jäädytetty. Varsinaisia parannuksia, eli juuri sitä, mitä hallitus sanoi tällä lailla tavoiteltavan, ei voida tehdä niin kauan, kun ei uskalleta puuttua niihin huojennuksen ehtoihin mahdollisesti epäkohtien poistamiseksi. Perintö- ja lahjaverolain 55—57 §:ien perustuslaillisuus jää edelleen epäselväksi ja oikeustila vakiinnuttamattomaksi.

Nimittäin ennen tuota vuoden 2008 perustuslakivaliokunnan keskeytynyttä käsittelyä tämän valiokunnan huomioihin lienevät vaikuttaneet korkeimman hallinto-oikeuden kolme ratkaisua 2000-luvun alkupuolelta. Koska eduskunta ei ollut nimenomaisena tahtonaan ilmaissut halua erotella omaisuuslajeja, KHO oli huojentanut ensin 28 miljoonan markan, sitten 880 000 euron ja peräti 101 miljoonan euron arvopaperisalkut muun yritysvarallisuuden ohessa. Sittemmin KHO:n ratkaisulinja on tiukentunut niin, että sijoitusomaisuutta ei automaattisesti kohdella samalla verohuojennuksella kuin varsinaista tuotannollista yritysomaisuutta, mutta voitaneen sanoa, että oikeustila on vakiintumaton ja epäselvä.

Siksi sosialidemokraattien kanta on — ja uskon, että vihreät ja vasemmistoliitto yhtyvät tähän — että hallituksen esitys 245 tulisi käsitellä perustuslakivaliokunnassa, jotta varmistettaisiin sen perustuslaillisuus. (Touko Aalto: Toki!)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2016 vp

Ja lisäksi lausumassamme kiinnitetään huomiota siihen, että mikäli halutaan aidosti puuttua yritysperintöjen ja erityisesti lahjojen verokohtelun mahdollisiin epäkohtiin, niin silloin hallituksen tulisi viipymättä valmistella perintö- ja lahjaverolain 55—57 §:ien kokonaisarvio, jotta varmistuttaisiin siitä, että kohtuuttomia etuja, mahdollisesti yhdenvertaisuutta loukkaavia etuja, ei saada, mutta myöskin siitä, että ne tapaukset, joissa yrityksen jatkaminen samassa perheessä aiheettomasti vaarantuu, voitaisiin myös välttää.

Tähän täytyisi löytyä uskallusta, ja se olisi aito ratkaisu ongelmaan, jota nyt yritetään hoitaa, ikävä kyllä, vain niillä veronmaksajien miljoonilla, vähäosaisten taskuista hyväosaisten taskuihin.

17.39 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Harakalle vastaan, että en hyväksy sellaista ajattelua, että perustuslakivaliokuntaan ei vietäisi sellaisia asioita, siis perusteltuja asioita, joissa olisi huoli, että perustuslakivaliokunnan tulkinta ei toteuta esimerkiksi hallituksen toiveita.

Mutta, herra puhemies, en myöskään hyväksy perustuslakivaliokunnan jatkuvasti kiristävää tulkintalinjaa, joka on jatkunut siis jo useamman vuoden. Eikö kukaan muu tässä salissa kuin minä näe ongelmia siinä, että elämme tässä maassa syvää rauhantilaa — meillä on enemmistöhallitus, normaali demokratia — ja kuitenkin me päivittäin olemme lähettämässä asioita perustuslakivaliokuntaan, kun epäilemme, että hallitus on säätämässä perustuslain vastaisia lakeja? Joko meillä silloin on hyvin omituinen hallitus, tai sitten meillä on liian tiukka tulkintalinja, ja minä olen ehdottomasti jälkimmäisen tulkintavaihtoehdon kannalla.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuorot vielä edustajille Mäkelä, Hoskonen ja sitten edustaja Harakalle. Sen jälkeen listaan.

17.40 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä edustaja Zyskowitzin esittämää näkemystä kyllä täytyy tukea. Hän on oikeassa huolensa suhteen siinä, että politiikka juridisoituu. Tämä jatkuva perustuslain ottaminen esiin on nykyiselle oppositiolle ominaista, kun ei enää ole mitään muitakaan argumentteja. On huolestuttavaa, että eduskunnalle kuuluvaa lainsäädäntövaltaa luovutetaan perustuslakijuristeille pelkästään siksi, että saataisiin heiltä itselle mieleisiä vastauksia.

17.41 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Onneksi asiat eivät ole niin kuin kahdessa edellisessä puheenvuorossa väitettiin. Kyllähän perustuslakivaliokunnan työ on sitä, että tarkistetaan, onko jollain hallituksen tekemällä lakiehdotuksella tai sitten Euroopan unionista tulevalle direktiiviehdotuksella tai jollain U-kirjeellä kansalaisten perusoikeuksiin mitään vaikutuksia.

Se on totta, että nämä perustuslakivaliokunnan asiat ovat lisääntyneet viime vuosina valtavasti. Työmäärä tuntuu joskus jopa liiankin suurelta. Mutta asiat on hoidettu ja ihmisten perusoikeuksia on aina kunnioitettu ja niitä on vartioitu tarkasti Suomen perustuslain mukaan. Perustuslakijuristit eivät tee mitään päätöksiä vaan ainoastaan ovat asiantuntijoina, kuultavina, asiassa. Sen jälkeen perustuslakivaliokunta miettii asioita ja antaa niistä lausunnon pyydetylle valiokunnalle, ja sitten mennään eteenpäin. Linja säilyy, ja pitää muistaa, että perustuslakivaliokunta perustaa aina päätöksensä aiempaan perustuslain tulkinnan linjaan eikä mihinkään muuhun.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2016 vp

17.42 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Edustaja Zyskoviczille, arvoisa puhemies, sanoisin, että tästä hänen yleistyksestään ei voi tehdä sitä johtopäätöstä, että tämä yksittäinen laki ei olisi ansainnut perustuslaillista käsittelyä. Mielestäni tämä koko ajattelu loukkaa koko perustuslaillisuuden arvioimisen ajatusta. Jotkut yleiset periaatteet ja se, että joskus on tullut perustuslakivaliokunnasta sellaisiakin lausuntoja, että perustuslaillisia esitteitä ei ole löytynyt, vain vahvistavat sitä, että silloin valiokunta on tehnyt sitä työtä, joka sille kuuluu.

En ota mitään kantaa siihen, millainen tulos perustuslakivaliokunnasta olisi tullut, koska se on asiatonta. Se ei ole tässä tämä varsinainen asian pihvi, vaan nythän olemme siinä tilanteessa, että eduskunta ei pääse käyttämään itselleen kuuluvaa päätösvaltaa yritysvarallisuuden huojennusehtojen suhteen, koska tätä pykälää ei ole avattu, ja se pitää avata, (Puhemies koputtaa) jotta pääsemme tekemään päätöksiä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Zyskovicz. Sitten puhujalistaan.

17.43 **Ben Zyskovicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen itse asiassa edustaja Harakan kanssa samaa mieltä siitä, että jo eduskunnan työjärjestyksen perusteella, kun kolme perustuslakiasiantuntijaa oli jaostossa tuonut esiin perustuslaillisia, ongelmallisia näkökohtia, tästä asiasta olisi tullut pyytää perustuslakivaliokunnan lausunto. (Timo Harakka: Hyvä!) Siis olen sitä mieltä ja kerroin sen silloin eräänä iltana, kun tästä asiasta keskusteltiin.

Eri asia on se, että minä olen sitä mieltä, että kun tässä ei nyt ole kyse mielivallasta eikä tässä ole kyse suoranaisestä syrjinnästä, niin on aivan selvää, että tässä ei ole mitään perustuslainvastaisuutta. On ongelmallista, että tänä päivänä kaikissa — sanotaan nyt sitten lähes kaikissa — merkittävässä uudistuksissa, mitä tänne ollaan tuomassa, nähdään perustuslaillisia ongelmia. Jotain mätäähän tässä tilanteessa on pakko olla. Siihen viittaa myös esimerkiksi perustuslakivaliokunnan aivan ylisuuri työmäärä, mihin edustaja Hoskonen viittasi. Varsinkin kun on ruvettu yhdenvertaisuussäädöksen tulkintaa kiristämään, niin eihän tänne muita esityksiä tulekaan kuin sellaisia, joista voidaan väittää, että niissä kohdellaan kansalaisia eri tavoin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja puhujalistaan.

17.44 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Aloitan tästä hallituksen esityksestä, jonka mukaan osittainen perintöverovapaus, joka koskee kuoleman perusteella lähiomaisille ja kuolinpesälle maksettavia vakuutuskorvauksia, poistetaan.

Edustaja Krista Kiuru näki tässäkin perustuslakiongelmaa. Erityisesti tässä voi sanoa, että kysymys on siitä, että lähes kaikki asiat julkisessa keskustelussa saadaan yhdistymään perustuslakiin. Tässä kuitenkin Finanssialan Keskusliitto oli hankkinut Helsingin yliopiston valtiosääntöoikeuden professori Tuomas Ojasen lausunnon, ja Ojanen oli myös jaostossa kuultavana. Ojanen nimenomaisesti ei nähnyt tässä mitään ongelmia perustuslain yhdenvertaisuussäätelyn kannalta, vaan hän piti riittävänä "jonkinmoista lyhyehköä siirtymäsäännöstä". Eduskunnan valtiovarainvaliokunta määritteli ilman perustuslakivaliokunnan myötävaikutusta siirtymäajaksi kohtuussyistä yhden vuoden. Eli nykyisiä osittaisen perintöverovapauden suovia säännöksiä sovelletaan näin ollen perintöverotuksessa vuo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2016 vp

den 2017 loppuun mennessä toteutuvien kuolemantapausten johdosta maksettaviin vakuutuskorvauksiin ja niihin verrattaviin taloudellisiin tukiin. Näin annetaan riittävän reaaliset edellytykset yhtäältä vakuutusyhtiöille tiedottaa ehdotetuista muutoksista, ja siis säädetyistä muutoksista, ja niiden vaikutuksista vakuutuksenottajille ja toisaalta vakuutuksenottajille mahdollisuus harkita vakuutussopimustensa edunsaajamääräysten muuttamista uuden sääntelyn vaikutusten huomioon ottamiseksi.

Hallitus lievensi kuolemantapauksien osittaisen perintöverovapauden poistamisen kielteisiä vaikutuksia myös korottamalla perintöverotuksen puoliso vähennystä 60 000 eurosta 90 000 euroon ja alaikäisyys vähennystä 40 000 eurosta 60 000 euroon. Nämä muutokset tulevat voimaan jo 1.1.2017. Leskelle siis voidaan vielä 1.1.2018 lähtienkin toteutuvissa kuolemantapauksissa maksaa lähes 110 000 euron suuruinen verovapaa vakuutuskorvaus, kun otetaan huomioon perintö- ja lahjaveroasteikon alaraja 20 000 euroa ja puoliso vähennys 90 000 euroa. Selvää on, että leskelle perintöverotuksessa myönnettävä puoliso vähennys koskee tapauksia, joissa puolisoilla ei ole rintaperillisiä ja leski on tämän vuoksi perillisasemassa. Se koskee itsestäänselvästi myös tapauksia, joissa leski saa ensiksi kuolleen puolison omaisuutta keskinäisen omistusoikeustestamentin perusteella.

Muilta osin valtiovarainvaliokunta kiinnitti huomiota säännöksen oikeaan tulkintaan ja selvensi sitä. Valiokunnan mukaan perittävän kuoleman johdosta leskelle maksettavaan vakuutuskorvaukseen sovelletaan puoliso vähennystä myös silloin, kun leski ei muutoin ole perillisasemassa. Näin ollen puoliso vähennys voidaan myöntää myös silloin, kun koko puolison veronalainen perintöosuus muodostuu pelkästään vakuutuskorvauksista ja niihin rinnastettavista eristä. Näin on asianlaita silloin, kun leski saa omaisuutta vain avio-oikeuden nojalla, ja silloinkin, kun hänellä ei ole avio-oikeutta toisen puolison omaisuuteen. Puoliso vähennystä sovelletaan myös silloin, kun puoliso saa hallinto-oikeuden ensiksi kuolleen puolison omaisuuteen keskinäisen hallinto-oikeustestamentin perusteella. Näissä tapauksissahan omaisuus ei ole perintöverotuksen piirissä perintö- ja lahjaverolain nimenomaisen säännöksen mukaan. Kaikki tämä selvennys tarvittiin sen takia, että vakuutuskorvausta ei ole perintö- ja lahjaverolaissa nimenomaan määritelty perinnöksi. Sen takia asiasta Verohallinnon antama ohjekin, joka on syyskuulta tältä vuodelta, on hiukan puutteellisesti kirjoitettu. Mutta eduskunnan valtiovarainvaliokunnan mietintötekstihän on lain veroista tavaraa.

No, sitten muuten tästä hallituksen esityksestä. Tässähän lievennetään perintö- ja lahjaveroasteikkoja kautta linjan vaihdellen 1:stä 3 prosenttiyksikköön. Ne tulevat lähemmäksi sitä tasoa, jolla ne olivat pääministeri Matti Vanhasen kakkoshallituksen jälkeen ennen pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen aikana tehtyjä merkittäviä perintö- ja lahjaverotuksen kiristyksiä.

Sitten mitä tähän alaikäisyysmyykseen tulee, niin olen samaa mieltä kuin edustaja Zyskiewicz ensimmäisessä puheenvuorossaan: aivan liian monia asioita peilataan nykyään perustuslain yhdenvertaisuusperiaatteen valossa. On surullista, että tämä opposition perustuslakiprovokaatio vei alaikäiseltä huojennuksen. Täytyy sanoa, että tämä säännöstö on kuitenkin ollut voimassa 38 vuotta eikä se käsitykseni mukaan suuremmin ole suomalaista yhteiskuntaa vahingoittanut. Perustuslain yhdenvertaisuusperiaatteestahan voidaan perustuslakivaliokunnassa muodostuneen käytännön mukaan poiketa, jos siihen on hyväksyttävä peruste. Poikkeus on määritelty täsmällisesti ja tarkkarajaisesti. Yritysten sukupolvenvaihdoksia koskevalle verohuojennussääntelylle on painavat yhteiskunnalliset perusteet. Se on todettu tänä syksynäkin, kun perustuslakivaliokunta antoi lausunnon metsälahjavä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2016 vp

hennyksestä. Kyse on viime kädessä siitä, miten täsmällisesti ja tarkkarajaisesti huojennuksen piiriin kuuluva omaisuus pystytään säännösten avulla rajaamaan nimenomaan tuotannon toiminnan jatkamista edistävään omaisuuteen. Käsitykseni mukaan vallalla on ollut se käsitys, että yritysvarallisuutta on kaikki se omaisuus, joka on kertynyt yrityksessä sen toiminnan tuloksena ja jota omistajat eivät ole jakaneet itselleen. Olin silloin vuonna 2008 perustuslakivaliokunnan jäsen, taisin olla keskustan valiokuntavastaava, ja ei siellä sitä lausuntoluonnosta käsitelty, eli siinä ei ole minkään näköistä perustuslakivaliokunnan leimaa. Se on luonnospaperi, joka oli työpaperi ja joka jäi sitten käsittelemättä.

17.52 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että olen hyvin pettynyt, kun yleensä varsin asiallisesti esiintyvä edustaja Kiviranta totesi ja väitti, että se, että pyrittiin noudattamaan eduskunnan työjärjestyksen 38 §:ää — joka, kuten edustaja Zyskowitz tuossa aikaisemmin sanoi, edellyttää, että kun asiantuntijakuulemisissa kolmeen kertaan tulee esille tämä epäselvyys perustuslaillisuuden suhteen, niin tätä noudatetaan — oli opposition provokaatio. Mehän olisimme edustaja Kivirannan logiikan mukaisesti voineet käyttää sen siellä perustuslakivaliokunnassa, ja perustuslakivaliokunta olisi voinut yhtyä edustaja Kivirannan näkemyksiin ihan perustellusti. Emme tässä ennako, koska se on asiatonta, että mikä se lopputulos olisi ollut. Mutta olen hyvin pettynyt tällaiseen kielenkäyttöön, kun itse asiassa pakoilitte perustuslakivaliokuntaa tavalla, joka tuli suomalaisille veronmaksajille (Puhemies koputtaa) hyvin kalliiksi.

17.53 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kiviranta on esiintynyt erittäin asiallisesti aina, ja siitä häntä myös kunnioitan. Mutta tällä kertaa tämä yksi huomio meni alta lipan, täysin alta lipan. Hallitus on itse, aivan itse, kahteen kertaan poistanut tämän laajennuksen, ja oppositio on kannattanut tätä laajennusta, koska se alaikäisten sukupolvenvaihdostilanteen esitys oli kaiken kaikkiaan hyvä.

Tahdon vielä muistuttaa omasta kysymyksestäni. Kysymys oli se, löytyykö hallitukselta toimijoita, jotka tahtovat tuoda tämän sukupolvenvaihdokseen liittyvän huojennuskäytännön eduskunnan käsittelyyn ensi kevään aikana. Siksi puhe siitä, että se, kun oppositio noudattaa eduskunnan työjärjestyksiä, olisi joku provokaatio perustuslakiin viitaten, on aivan käsittämätön lausunto alta lipan.

17.54 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Surin vain siitä, että alaikäinen perillinen, osakeyhtiön osakkeitten perillinen, ei nyt saa sitä huojennusta, (Touko Aalto: Niin mekin!) jonka muut yritystoiminnan jatkajat saavat. (Timo Harakka: Sehän on teidän oma lakiesitys!) Tosiaan hallitushan piti tätä esitystään sinänsä perustuslain näkökulmasta ongelmattomana, mutta budjetti pitää saada valmiiksi, ja siitä syystä hallitus nimenomaan perusteli, että ei halunnut vaarantaa budjetin valmistumista.

17.55 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Tämä aikatauluselitys on tässä täysin kelpaamaton. Nimittäin hallitus hautoi tätä omaa lakiesitystään yli kuukauden, kun se mietti, mitä tälle 55 §:lle pitäisi tehdä. Se olisi aivan mainiosti ehtinyt käydä perustuslakivaliokunnassa, jos olisimme noudattaneet asianmukaisesti eduskunnan työjärjestyksiä ja tehneet sitä, mikä edustajille kuuluu, eli valvoneet lainsäädännön perustuslaillisuutta. Tämä aikatauluväite on täysin tuulesta temmattu väite.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2016 vp

17.55 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten edustaja Harakka sanoi, siihen vielä lisään sen, että kun moneen kertaan varmistettiin, että olisi ehditty hankkia perustuslakivaliokunnalta tämä lausunto, kaikki olisi ollut täysin valmiina, ei ollut mitään estettä, etteikö tätä olisi ehditty asianmukaisesti käsitellä. Ainoa este oli se, että kuukauden päivät valtiovarainvaliokunnan verojaostossa asiaa pidetään pöydällä ja kierretään kuin kissa kuumaa puuroa: tehdään kaikki kommervenkit, jotta tämä hieno asia, tämä hieno täydennys, ei tulisi käsittelyyn. Te itse kahteen kertaan olette tämän poistaneet. Oppositio on sitä kannattanut. Te olette itse tehneet päätöksen, te kannatte tästä vastuun. Ja oppositio toivoo ja antaa hyvinkin paljon voimia, että kevään aikana tuotte tämän esityksen aivan itse tänne eduskuntaan, ja oppositio sitä varmasti tukee.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

17.56 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa puhemies! Kun katsotaan näitä vahvoja yhteiskunnallisia tarpeita tälle koko lakiasialle eli perintö- ja lahjaveron kevennykselle, niin tälle on hyvät perusteet. Meillä on tuhansia yrityksiä, mitkä hakevat sukupolvenvaihdosta, ja meillä on satoja maatiloja, mitkä pohtivat juurikin tällä hetkellä, miten sukupolvenvaihdoksia tehtäisiin. Metsälahjavähennys oli jo aikaisempi hallituksen hyvä esitys, ja se ajoi tätä samaa linjaa. Sitä kautta me saamme uusia työpaikkoja, kun pidämme nämä vanhat yritykset kunnossa ja saamme sinne uutta virtaa ja uusia tekijöitä. Kaikki signaalit, mitä hallitus tuo nyt tähän pöytään ja tälle mahdollisuuksia, ovat hyvin positiivisia, ja uskon, että tässä tulee enemmän sukupolvenvaihdoksia kuin aikaisempina vuosina.

On hyvä, että tässä on menty kautta linjan ja lievennetty todella näitä prosenttiosuuksia näissä taulukoissa. Kuten tuossa edustaja Kiviranta piti erittäin hyvän, tarkan puheenvuoron asiasta, tässä tullaan oikeastaan tasolle ennen vuotta 2011. Tämä on hyvä signaali yrityksille ja myös maataloille.

Tässä on ehkä vielä pienempänä toinen asia, mikä on ohitettu. Se on se, että perintöveroa ei peritä ulosottoteitse ja sen perusteella ei haeta verovelvollista konkurssiin. Aika monella on tietenkin huoli siitä, jos perintö tulee, miten siinä tulee sitten oman talouden osalta käymään, ja tämä on hyvä lisäys tässä uudessa lainsäädännössä.

17.58 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen alkuperäinen ehdotus oli ajatukseltaan hyvä, ja on tärkeää, että yritysten ja maatilojen sukupolvenvaihdoksia helpotettaisiin. Suomi on nimenomaan näissä perheyritysten asioissa eurooppalainen takapajula verrattuna esimerkiksi Saksaan, missä moni hyvä ja menestyvä yritys on nimenomaan perheyritys. Yhtenä esimerkkinä meillä rakentaa laivoja ja työllistää suomalaisia Turussa eräs saksalainen perheyritys. Suomessahan on ongelma perinteisesti ollut se, että firman kasvettua tietyn mittakaavan yli se vain kannattaa myydä pois ulkomaille.

Pidän hyvänä sitä, että valiokunta on kuullut asiantuntijoita ja kuultuaan tehnyt tarpeellisia tarkennuksia lakiesitykseen. Itse esitin lähetekeskustelussa huoleni siitä, että kuolemantapauskorvaus muuttuu verolliseksi. Se oli nähtävissä ongelmalliseksi jo voimassa olevien vakuutusten osalta. Toisaalta tämä 35 000 euron raja ja siirtymäaikojen muokkaaminen ovat mielestäni tyydyttäviä vastauksia näihin huoliin.

Sosialidemokraattien ja muun vasemmisto-opposition hyökkäys tätä lakiesitystä vastaan on mielenkiintoinen. Eikö nyt ole kuitenkin niin, että työllisyyttä ja työpaikkoja Suomessa pitäisi pystyä tukemaan ja tämä lakiesitys omalta osaltaan auttaa sitä? Puheenjohta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2016 vp

ja Rinne SDP:stä sanoi, että viime vuosina työelämän uudistuksissa lähtökohtana ovat olleet yritysten voitot ja asiakkaitten tarpeet. No, eikö se niin ole, että kun yritykset saavat voittoa, niin se voitto tulee siitä, kun ne tiedostavat asiakkaittensa tarpeet, ja siitä syntyy työpaikkoja, joista syntyy verotuloja? (Timo Harakka: Väärä sitaatti!)

17.59 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys perintö- ja lahjaverolain muuttamisesta on mielestäni, vaikka se on ongelmallinen, erittäin hyvin perusteltu ja ajankohtainen. Pitää muistaa, niin kuin tässä valiokunnan yleisperusteluissa mainitaan, että vuodesta 2011 lähtien perintö- ja lahjaverotusta on kiristetty koko ajan, ja joka ainoa perintötilanteessa oleva yritys, joka jää henkiin, ja maatila, joka jää toimimaan, on varmasti suomalaisen yhteiskunnan kannalta paras vaihtoehto.

On ihan turha kuvitella tässä eduskunnan suuressa salissa kenenkään, että verotusta kiristämällä ja kiristämällä ja taas kerran kiristämällä loisisimme joitain uusia työpaikkoja tai uutta kasvua tähän maahan. On miljoona kertaa tässä Suomenmaassa todistettu jo se, että verotusta kiristämällä heitämme itsemme ulos markkinoilta ja se aiheuttaa vain lisää työttömyyttä, lisää työttömyyskustannuksia ja sitä sosiaalista hätää, jonka ongelmassa tällä hetkellä Suomen valtio on kaulaansa myöten. Meillä on tilanne, jossa jokainen työpaikka on kultaakin kalliimpi. Tietysti näillä Esko Kivirannan äsken puheenvuorossaan erinomaisesti kuvaamilla keinoilla saadaan pelastettua muutamia yrityksiä ja muutamia maatiloja sillä keinoin, että ne jatkavat toimintaansa, ja se on varmasti tämän maan kannalta kaikkein paras ratkaisu.

Pitää muistaa se, arvoisat arvostelijat siellä opposition puolella, että esimerkiksi maatalan investointi vaikka nyt uuteen navettaan, joka on valtava investointi, maksaa tänä päivänä helposti paljon. Tohmajärvellä kotimaakunnassani muuan maanviljelijä investoi navettaan ja investoi siihen 1,8 miljoonaa euroa — 1,8 miljoonaa euroa. Kyseisestä rakennuksesta valtio saa veroina ja veroluontoisina maksuina lähes puolet, eliikkä pikkuisen vajaa miljoona euroa menee valtion piikkiin takaisin heti sillä hetkellä, kun siihen investoidaan. Haluatteko te todella, että tämä kyseinen investointi olisi jäänyt tekemättä ja tämä sukupolvenvaihdostilanteessa ollut tila olisi jäänyt kehittymättä, olisi syntynyt työttömiä ja kaikki muu olisi mennyt matalaksi? Sekö on sosialidemokraattinen vaihtoehto nykyisessä Suomessa?

Minä olen sanonut tässä salissa sen miljoona kertaa, että ettekö te pikkuhiljaa ala jo tunnustaa sitä, että Suomi on sen tien kulkenut loppuun. Esimerkiksi Ruotsi on tässä asiassa taaskin meitä edellä. Jos nyt oikein muistan, niin Ruotsissa ei perintöveroja edes peritä. Siellä on tämä asia sisäistetty ajat sitten. Siellä osataan tämä homma hoitaa tyylikkäämmin, ettei yksikään työpaikka mene hukkaan sen tautta, että joku ihminen kuolee, kun kaikki me täältä kuitenkin kuolemme. Kuolemattomuutta ei tietävästi ole kellekään tässäkään salissa pystytty lupaamaan — vaikka edustaja Aaltoja tämä naurattaa — mutta näin se vain on.

Arvoisa herra puhemies! Lopuksi, kun perustuslakivaliokuntaa on nyt huudettu hätään tässä asiassa, että onko se tehty oikein vai onko se tehty väärin, muistutan teitä, hyvät edustajakollegat, siitä, että perustuslakivaliokuntahan ei tee mitään veropoliittisia linjauksia eikä mitään muitakaan yhteiskunnallisia linjauksia. Se ainoastaan tarkastaa hallituksen esitysten perustuslainmukaisuuden, onko niissä esimerkiksi ihmisten tasa-arvon taikka ihmisten yhdenvertaisuuden kannalta mitään suuria ongelmia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2016 vp

Totta kai se on selvä asia, että perusoikeuksiakin voidaan pikkuisen rajoittaa joillakin edellytyksillä, mutta kuten edustaja Kiviranta aivan oivallisesti kuvasi, niiden rajoitusten tulee olla oikeasuhtaisia, tarkkarajaisia ja selkeitä, jos joitakin oikeuksia rajoitetaan, ja niiden rajoitusten pitää olla oikeassa suhteessa saavutettuun hyötyyn nähden. Sitähän tämä peli on, jotta alkää vain, hyvät edustajakollegat, kuvitelko, että perustuslakivaliokunnasta tulee vaikka nyt valtiovarainvaliokunnan joku erotuomari, joka sanoo, mitä teidän tulee tehdä. Ei ikinä.

Toivon mukaan edustaja Harakkakin ymmärtää tämän asian. Tässä yhtenä iltana ihmetelin edustaja Harakan dramaattisia esiintymisiä, että mistä se johtuu, mutta huomasin tuossa yllättäen teidän cv:tänne lukiessa, että teidän olette teatterialan maisteri, (Naurua) niin että teillähän varmaan sitä dramatiikkaa riittää sen takia. Minä hämmästyin: tämä asia selkisi minulle yhtenä iltana, kun netistä sitä katsoin.

Mutta tässä ei ole sen enempää dramatiikkaa, tämä on ihan maalaisjärkeä, ja sitä soisin kaikilla olevan. (Tuula Haatainen: Sopimatonta!)

18.04 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): No, edustaja Hoskosella ilmeisesti on jonkinlaisia vapaa-ajan ongelmia, kun hän googlailee minun elämänhistoriaani tietokoneesta, (Naurua) mutta huvinsa kullakin.

Kuvitteletteko te todellakin, että yritysvarallisuuden perijä tai maatilaperijä maksaa 20 prosenttia perintö- tai lahjaveroa? Ei, hän maksaa maatilavarallisuudesta huojennettua veroa 1,6 prosenttia — siis 1,6 prosenttia — tai muusta yritysvarallisuudesta 3,5 prosenttia. Ongelma syntyy vain siitä, että jos osa perijöistä ei pääse tämän huoennuksen piiriin, sitä ei muuta tämän esityksen näitten ylimpien luokkien minimaalinen pudotus, vaan ongelma on siinä, ketkä pääsevät huoennuksen piiriin ja ketkä eivät. Tätä ongelmaa ette ole halunneet ratkoa. Tämä ongelma tuli esimerkiksi Harvian tapauksessa akuutiksi ja johti siihen, että yhtiö jouduttiin myymään pääomasijoittajalle. Mutta tämä laki ei vaikuta siihen mitenkään, vaikka kuinka yrittäisitte retorisesti sitä kuorruttaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

18.05 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen muutettu esitys perintö- ja lahjaverotuksen keventämiseksi ja varsinkin valiokunnan tekemien muutosten jälkeen on hyvä ja kannatettava opposition esittämästä kiivaastakin kritiikistä huolimatta. Täytyy muistaa, että perittävistä ja lahjoitettavista omaisuudesta on yleensä jo ainakin kertaalleen maksettu erinäisiä veroja, esimerkiksi arvonlisäveroa, toisinaan pääomatuloveroa, ja lisäksi useimmiten perittävä tai lahjoitettava omaisuus on hankittu työstä hankituilla varoilla, joista on maksettu tuloveroa.

Perintöveroasteikkojen alentamisessa suhteellisesti suurin kevennys tehdään nyt muutama kymmenentuhannen euron perintöihin. Tämä on oikeudenmukaista, koska juuri tällaisia perintöjä nimenomaan tavalliset kansalaiset usein antavat seuraaville sukupolville. Lahjaverotuksen tapauksessa verovapaan lahjoituksen alaraja nousee 4 000 eurosta 5 000 euroon kolmea vuotta kohti. Tämäkin muutos koskee tavallista suomalaista keskiluokkaa, joka on ehkä vielä työelämässä, osa heistä eläkkeellä, ja haluaa tukea muun muassa omia lapsiaan heidän aikuistuessaan ja kotoa pois muuttaessaan.

Arvoisa puhemies! Täytyy lisäksi muistaa, että sekä perintö- että lahjaverotus ovat kiristyneet selvästi viime vaalikauden alusta lähtien ja siten on hyvä, että edellisen hallituk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2016 vp

sen toteuttamia veronkiristyksiä nyt kompensoidaan, kuten muun muassa edustaja Kiviranta tässä äsken toi jo esille.

Edustaja Kiuru ja edustaja Harakka esittivät huolensa esityksen perustuslainmukaisuudesta. Nyt on muistettava, että hallitus tosiaankin poisti tästä alkuperäisestä lakiesityksestä 55 §:n 9 momentin liittyen alaikäisille myönnettävään sukupolvenvaihdoshuojennukseen. Samoin valtiovarainvaliokunta päätti mietinnössään määrittää vuoden siirtymäajan henkivakuutuskorvausten verovapauden poistamisen osalta asiantuntijoita kuultuaan, ja näiden muutosten jälkeen mahdolliset aiemmat perustuslailliset ongelmat ovat mielestäni viimeistään poistuneet, jos niitä on koskaan ollutkaan.

18.07 Timo Harakka sd: Tähdennän nyt vielä kerran, jos se jäi epäselväksi, että meidän velvollisuutemme täällä on noudattaa eduskunnan työjärjestyksen 38 §:ää silloin, kun perustellusti nousee esiin mahdollinen epäselvyys perustuslaillisessa tilanteessa.

Mutta haluaisin vielä jatkaa, kun yhdessä puheenvuorossani totesin, että tämä perustuslain tarkastelun kammoaminen kävi veronmaksajille kalliiksi, mitä oikeastaan tarkoitin. Yksi valiokunnan verojaoston kuulema valtiosääntöasiantuntija oli sitä mieltä, että myös kuolemanvaravakuutusten verovapauden poisto olisi edellyttänyt perustuslaillisuuden tarkastelua. Hallituspuolueet kammosivat lakiesityksen käsittelyä perustuslakivaliokunnassa niin paljon, että ne lisäsivät vakuutuskorvausten veromuutoksiin vuoden lisäajan, jolla katsoivat ratkaisseensa perustuslaillisuusongelman. Kuitenkin jaoston kuulema asiantuntija korosti, että asiaa käsittelevän valiokunnan ei kuulu arvioida, millä toimilla esityksen perustuslaillisuus varmistettaisiin, tämän tarkastelun voi tehdä vain perustuslakivaliokunta.

Tämä perustuslakivaliokunnan pelko kävi veronmaksajille hyvin kalliiksi. Valiokunnan enemmistö lisäsi hallituksen esitykseen vakuutuskorvausten muutoksille tarpeettoman pitkän siirtymäajan, jonka kustannukset verovuosille 2017—2018 yltyvät 20 miljoonaan euroon. Sen sijaan perustuslakivaliokuntahan olisi määrittänyt vähimmäisehdot, joilla perustuslaillisuus tulisi täytettyä. Esimerkiksi valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan se on kokonaan tarpeeton, koska henkivakuutuksen ottajan tuotto-odotukset on erotettava eri henkilön eli edunsaajan hyödyistä. Perustuslakivaliokunta olisi tullut Suomen kansalle paljon halvemmaksi kuin tämä perustuslakivaliokunnan kammo, joka alkaa saada jo aika surrealistiset mittasuhteet hallituksen osalta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, jos ymmärsin oikein, edustaja Kiviranta.

18.09 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Harakan puhe kuulostaa aika ristiriitaiselta. Toisaalta hän nyt suree tätä 20:tä miljoonaa, joka valtiolta jää nyt saamatta, kun tehtiin nämä siirtymäsäännöt vuoden 2018 alkuun. Toisaalta hän näkee perustuslaillisia ongelmia tässä vakuutuskorvauksen perintöveron alaiseksi tulemisessa. En oikeastaan tähän muuta pysty sanomaan kuin että muistan, että valtiovarainministeriön vero-osaston ylijohtaja, joka nyt on eläkkeellä, Lasse Arvela, sanoi aikanaan, että mikään sijoitusinstrumentti ei nauti perustuslain suojaa verolakien muutosta vastaan.

18.10 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lasse Arvela — viisas mies mutta ei kuitenkaan valtiosääntöoppinut. En ymmärrä ollenkaan, mitä ristiriitaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2016 vp

edustaja Kiviranta tuossa haki. Perustuslakivaliokunta olisi määrittänyt minimiehdot sille, että perustuslaillisuus tulee — jos se edes on kyseenalainen tässä verovapauden poistossa. Silloin olisimme aivan varmasti saaneet halvemman ratkaisun kuin tämä perustuslakivaliokunnan pelossa lätkäisty 20 miljoonan hintalappu. Siinä ei ole mitään ristiriitaa. Minun periaatteeni on se, että veronmaksajien rahoja pitää aina säästää silloin, kun on mahdollista. Olen kyllä näitten kolmen iloisen rosvon, näiden kolmen lakiesityksen, osalta huomannut, että tämä ei ole kuitenkaan hallituksen johtava periaate.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

18.11 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Arvoisat Suomen kansan edustajat! Tämän asian yhteydessä tämä perustuslainäkökohta on tullut vahvasti esiin, kuten kaikki keskustelua kuunnelleet ovat pystyneet havaitsemaan. Näin ollen ajattelin tässä yhteydessä vielä tästä näkökulmasta aihetta käsitellä, vaikka toki tiedostan sen, että nämä kysymykset, jotka liittyvät perustuslakivaliokunnan tulkintalinjauksiin ja asiantuntijarooliin siellä ja niin edelleen, olisivat monen erillisen seminaarin arvoisia kysymyksiä.

Oma käsitykseni on siis se, että viimeisten vuosien saatossa perustuslakivaliokunnan tulkintalinja on muodostunut liian tiukaksi. Mistä minä näin voin päätellä? No, tietysti yksittäisistä perustuslakivaliokunnan lausunnoista olen ollut sitä mieltä, että niissä on liian tiukasti tulkittu meidän perustuslakia. Mutta kyllähän tämän, että linja on liian tiukka, voi päätellä jo siitäkin, miten merkittävä osa tänne tulevista hallituksen esityksistä lähetetään perustuslakivaliokuntaan, jotta valiokunta arvioisi, ovatko ne sopusoinnussa Suomen perustuslain säädösten kanssa.

En nyt ole ihan varma tuosta tutkintavankeusasiasta, siinä perustuslakikysymyksiä käsiteltiin kuitenkin useampi liuska, mutta luulen, että esimerkiksi se on lähetetty perustuslakivaliokunnan tutkittavaksi. Ja kohta täällä käsitellään opintotukilain muutosta, joka luonnollisesti on käsitelty perustuslakivaliokunnassa.

Kun seuraamme julkista keskustelua, voimme havaita, että tässä maassa ei suunnitella oikeastaan yhtään merkittävämpää uudistusta — oli sitten kyse perustulokokeilusta, sotes-
ta, mistä tahansa — ilman, että vähintään julkisessa keskustelussa nähtäisiin tuohon uudistukseen liittyvän huomattavia perustuslakiongelmia. Nämä perustuslakiongelmat ja -tulkinnat kumpuavat siis siitä, minkälaisia tulkintoja eduskunnan perustuslakivaliokunta on viimeisten vuosien aikana ottanut.

Perustuslaki on hyvin yleinen. Jokaisessa säädöksessä yleisesti todetaan tietyt asiat. Kaikki muu on tulkintaa. On aivan luonnollista, että tulkinta ei voi vaihdella päivästä päivään tai kuukaudesta kuukauteen, ja on aivan luonnollista, että perustuslakivaliokunnan pitää tulkintalinjauksissaan pohjata tulkintansa varhaisemmalle tulkintakäytännölle. Tämän sanottuanikin, tai tämän takiakin, totean, että mielestäni harkitusti ja perustellusti on syytä perustuslakitulkintoissa tässä maassa ja myös perustuslakivaliokunnassa ottaa painavia askelia väljemmän tulkinnan suuntaan.

Esimerkkinä on juuri nyt esillä oleva kysymyksenasettelu eli verotus versus yhdenvertaisuus. Verotus asettaa jatkuvasti, siis jatkuvasti, eri kansalaisia erilaisiin asemiin. On erilaisia tulolajeja, on progressiivisuutta, on hyvin erilaisia verovähennyksiä ja niin edelleen. Yhdenvertaisuussäädöksen kohdalla laajemminkin, jos sitä hyvin tiukasti ruvetaan tulkitsemaan, voidaan sanoa, että lähes jokainen lakiesitys tässä salissa, sosiaalipolitiikka yms., ansaitsisi perustuslakitarkastelun. Mutta yhdenvertaisuussäädös on ennen kaikkea tarkoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2016 vp

tettu estämään mielivalta ja toinen momentti estämään syrjintä. Ja kun tästä lähdetäisiin ja katsottaisiin, onko kyseessä mielivalta tai onko kyseessä syrjintä, ja kun todetaan, kuten nyt puheena olevassa asiassa on helppo todeta, että kyse ei ole kummastakaan, niin silloin ei ole kyse mistään perustuslainvastaisuudesta.

Toistan sen esimerkin, jonka esitin tässä eräänä iltana: Jos hyvin tiukasti tulkitaan yhdenvertaisuutta, niin selittääkää minulle, miksi ammattiyhdistysjäsenmaksut ovat verovähennyskelpoisia mutta esimerkiksi puoluejäsenmaksut eivät ole verovähennyskelpoisia. Perusteluksi ei ainakaan riitä se, että ammattiyhdistystoiminta on yhteiskunnallisesti merkityksellistä, koska myös puolue toiminta on vähintään yhtä tärkeätä demokratiamme ja yhteiskunnallisen toiminnan kannalta. Perusteluksi ei riitä se, että ay-jäsenmaksu on eräänlainen tulonhankkimisvähennys, sillä, kuten eräänä iltana täällä totesin, jos meillä on Talvivaaran — no, sanon Talvivaaran — kaivoksella kaksi metallimiestä, joista toinen saa vähentää Metalliliiton jäsenmaksun mutta toinen ei saa vähentää keskustan jäsenmaksua, niin luulen, että jälkimmäinen on tärkeämpi tulonhankkimispuoli. Jälkimmäinen vähennys olisi perustellumpaa tulon hankkimisen kannalta kuin edellinen jäsenmaksu.

Eli te, jotka täällä haluatte, että yhdenvertaisuuspykälää tulkitaan hyvin tiukasti, tulkaa kertomaan täältä pöntöstä tai sieltä salista, miksi ay-jäsenmaksut saa vähentää mutta esimerkiksi puoluejäsenmaksua ei saa vähentää. Ja huom: minä siis kannatan ay-jäsenmaksujen vähennyskelpoisuutta, koska muuten työnteon verotus kiristyisi, jota en kannata. Ja minä en vaadi puoluejäsenmaksun vähennyskelpoisuutta. Minä yritän vain sanoa, että on aivan normaalia politiikkaa ja harkinta kuuluu eduskunnalle, minkälaisia vähennyksiä halutaan tehdä ja minkälaisia ei. Sitten jos on varsinainen tarkoitus syrjiä tai olla mielivaltais-
sia, niin ollaan perustuslakikysymysten äärellä.

Herra puhemies! Sanon vielä, että perustuslakivaliokunta on nyt tänä syksynä ottanut yhdenvertaisuuden valossa kantaa kahteen verokysymykseen eli niin sanottuun raippaveroon hyvätuloisille eläkeläisille ja niin sanottuun metsälahjavähennykseen. Perustuslakivaliokunta on mielestäni täysin perustellusti ja yksimielisesti katsonut, että kummassakaan ei ole ongelmia perustuslain ja sen yhdenvertaisuussäädöksen kannalta, ja tästä olen tyytyväinen. Mutta kun luen tuon lausunnon perustelut esimerkiksi tässä raippaverossa, jossa pohditaan sitä, että mitäs sitten, jos se merkitys eläkkeensaajien ja palkansaajien välillä olisi suurempi ja koskisi muitakin kuin suurituloisia, niin niihin perusteluihin en ole ollenkaan yhtä tyytyväinen.

Kun täällä sanottiin, että perustuslakivaliokunta päättää, eivät sen asiantuntijat, niin haluan lopuksi sanoa, että näinhän se tietysti on. Mutta on luonnollista, että perustuslakivaliokunnan kuulemilla asiantuntijoilla on keskeinen merkitys valiokunnan kantojen muodostumisessa, ja näin pitääkin olla. Eri asia on se, että minä toivoisin, että esimerkiksi nyt, kun käsitellään sitä, olisiko perustuslain vastaista säätää sellainen avioliittolaki, joka rajaisi avioliiton vain miehen ja naisen väliseksi, kuultaisiin vähän laajempaa asiantuntemusta, ja samoin useissa muissakin kysymyksissä.

Aivan lopuksi, herra puhemies: Kun sattui silmiini, niin totean, että tässä on tänään myöhemmin käsitellyssä opintotukiasia, josta perustuslakivaliokunta on antanut lausunnon numero 58/2016 — siis se on 58. lausunto tällä vaalikaudella. Tässä lausunnossa perustuslakivaliokunta on hyvin tyytyväinen siitä, että vanhempien tulot eivät enää vaikuta edes tiettyjen kotona asuvien opiskelijoiden tuloihin. Perustuslakivaliokunta pitää tätä tärkeänä yhdenvertaisuussäädöksen kannalta mutta kirjoittaa sen jälkeen: "Ja perustuslain 16 §:n 2 momentin sen säännöksen kannalta, jonka mukaan mahdollisuus saada muuta kuin perus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2016 vp

opetusta on turvattava yhtäläisesti." Eli rikkaalle ei saa antaa vähemmän opintotukea kuin köyhälle. Tämä on nyt perustuslakivaliokunnan tulkinta. Hip hurraa!

18.20 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ettei nyt jäisi mitään epäselväksi, niin minulla ei ole minkäänlaista mielipidettä perustuslain tulkintojen oikeasta tiukkuudesta tai löysyydestä, mutta minulla on mielipide siitä, että eduskunnan työjärjestyksen 38 §:ää pitää noudattaa — tai se ei ole edes mielipide, se on velvoite, sitä ei saa vahingoittaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Listaan.

18.21 Touko Aalto vihr: Arvoisa herra puhemies! Muutama kommentti lähinnä edustaja Kivirannan ja edustaja Zyskowiczin käyttämiin puheenvuoroihin, jotka ovat sinänsä hyvin arvokkaita ja ansioituneita.

Edustaja Zyskowiczille sanoisin näin, että jos paloauto on punainen, niin se ei tarkoita sitä, että kaikki punaiset autot ovat paloautoja. Eli käytännössä tämäntyyppinen keskustelu, jossa yhdestä yksityisestä asiasta lähdetään yleistämään ja viemään keskustelu hyvin yleiselle tasolle, on sinänsä arvokasta, hyvää keskustelua, ja puheenvuorosi, jonka uutisit tänään, on erittäin hyvää harkintaa meille kaikille, kaikki voimme siitä oppia, mutta se ei nähdäkseni liity de facto juuri tähän kysymykseen, sillä tämä kysymys on monella tapaa poikkeus. Se on poikkeus jo vuoden 2008 tapahtumien vuoksi, se on hyvin erityyppinen kysymys sen takia, että siitä lähtien on jatkunut vakiintumaton oikeuden tila, mikä on hyvin ongelmallista, ja kaiken olemassa olevan ja tulevan lainsäädännön pitäisi kestää perustuslaillisuusarviointia. On hyvin ongelmallista, jos meillä on voimassa olevaa lainsäädäntöä, jota ei ole arvioitu perustuslain kannalta. Toisaalta nämä asiat, että hallitus on kaksi kertaa muuttanut omaa esitystään ja meillä on vielä, kuten edustaja Harakka sanoi, eduskunnan työjärjestyksen 38 §, joka myös velvoittaa meitä toimimaan perustuslakivaliokunnan kautta tässä kysymyksessä, jo itsessään osoittavat, että pitäisi olla itse asiassa hyvinkin voimakkaat argumentit, jos tästä yksittäisestä asiasta lähdetään tekemään hyvin yleisiä johtopäätöksiä.

Toinen asiani on edustaja Kivirannan suuntaan se, että jos alaikäisten sukupolvenvaihdokseen liittyvä huojennus on hallitukselle tärkeä ja sen poisjäänti on surullinen asia, niin tähän on olemassa ratkaisu: tuokaa koko säädös ja siihen esitetty muutos ja laajennus eduskunnan käsittelyyn keväällä. Vai tahdotteko kieltää tämän alaikäiselle tarkoitetun (Puhemies koputtaa) huojennuksen kolme kertaa?

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.